

6. Bölüm

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ TOPLANİYOR

Efendiler, bu türlü olaylara bundan sonra daha geniş çapta rastlayacağız. Büyük Millet Meclisi'nin toplanmasını ve açılmasını sağlamaya çalıştığımız günlerde, bizi en çok uğraştıran, Düzce, Hendek, Gerede gibi Bolu bölgesindeki yerlerden başlayıp, Nallıhan, Beypazarı üzerlerinden Ankara'ya yaklaşacak kadar genişleyen gericilik ve isyan dalgaları olmuştur.

Ben bir taraftan bu dalgaların durdurulmasına çalışırken, bir taraftan da Ankara'da toplanmakta olan ve genel durumu daha iyice bilmeyen milletvekillerini dehşete düşürecek olaylar karşısında bırakmamak ve böyle durumların ortaya çıkmasıyla Meclis'in toplanamaması gibi uğursuz ihtimalleri önlemek çarelerini, düşünüyordum.

Bunun için Meclis'in açılmasında acele ediyordum. Nihayet, gelebilmiş olan milletvekilleriyle yetinerek, Meclis'in, Nisanın 23'üncü Cuma günü açılmasına karar verdik. Bu karar üzerine, 21 Nisan 1920 tarihinde bütün memlekete yaptığım tebligat metnini, o günün duygu ve düşüncelerine ne kadar uymak zorunda kaldığını gösteren bir belge olmak bakımından aynen bilgilerinize sunmayı yerinde buluyorum.

Telgraf: çok ivedi

Ankara'ya acele yazı gönderilmesi Ankara, 21.4.1920

Kolordulara (14'üncü Kolordu Komutan Vekilliğine), 61'inci Tümen Komutanlığına,

Refet Beyefendiye, Bütün Valiliklere, Bağımsız Sancaklara, Müdafaa-i

Hukuk Merkez Hey'etlerine, Belediye Başkanlıklarına

- Tanrının lûtfuyla Nisanın 23'üncü Cuma günü, cuma namazından sonra, Ankara'da Büyük Millet Meclisi açılacaktır.
- Vatanın istiklâli, yüce Hilâfet ve Saltanat makamının kurtarılması gibi en önemli ve hayati görevleri yapacak olan Büyük Millet Meclisi'nin açılış gününü cumaya rastlatmakla, o günün kutsallığından yararlanılacak ve bütün sayın milletvekilleriyle Hacı Bayram Velî Câmi-i Şerifinde cuma namazı kılınarak Kur'an'ın ve namazın nurlarından da feyz alınacaktır. Namazdan sonra, Sakal-ı Şerif (118) ve Sancâk-ı Şerif (119) alınarak Meclisin toplanacağı yere gidilecektir.
- Meclise girmeden önce bir dua okunarak kurbanlar kesilecektir. Bu merasimde Câmi-i Şeriften başlayarak Meclis binasına kadar Kolordu Komutanlığı'nca askerî birliklerle özel tören düzeni alınacaktır.
- Açılış gününün kutsallığını belirtmek için bu günden başlayarak vilâyet merkezinde, Vali Beyefendi Hazretlerinin düzenleyeceği şekilde, hatim indirilmeye ve Buhari-i Şerif (120) okunmaya başlanacak ve Hatm-i Şerifin son kısımları uğur getirsin diye cuma günü namazdan sonra Meclis'in toplanacağı yerin önünde tamamlanacaktır.
- Kutsal ve yaralı vatanımızın her köşesinde bu günden itibaren aynı şekilde Hatm-i Şerifler indirilmesine ve Buhari-i Şerif okunmasına başlanarak, cuma günü ezandan önce minarelerde salâ verilecek, hutbe okunurken, Halifemiz, Padişahımız Efendimiz Hazretleri'nin mübarek adları anılırken, Padişah Efendimiz'in yüce varlıklarının, şanlı ülkesinin ve bütün tebaasının bir an önce kurtulmaları ve saadete kavuşmaları için ayrıca dua okunacak ve cuma namazının kılınmasından

sonra da hatim tamamlanarak yüce Hilâfet ve Saltanat makamı ile bütün vatan topraklarının kurtuluşu için girişilen Millî Mücadele'nin önemini ve kutsallığını, milletin her bir ferдинin, kendi vekillerinden meydana gelmiş olan bu Büyük Millet Meclisi'nin vereceği vatani görevleri yapmaya mecbur olduğunu anlatan vaazlar verilecektir. Daha sonra, Halife ve Padişah'ımızın, din ve devletimizin, vatan ve milletimizin kurtuluşu, selâmeti ve istiklâli için dua edilecektir. Bu dinî ve vatanî merasim yapıldıktan ve camilerden çıkıldıktan sonra, Osmanlı vilâyetlerinin her tarafında, hükûmet konağına gelinerek Meclis'in açılmasından dolayı resmî tebrikler yapılacaktır. Her tarafta cuma namazından önce uygun şekilde Mevlid-i Şerif okunacaktır.

- Bu tebliğin hemen yayınlanarak her tarafa ulaştırılabilmesi için her vasıtaya başvurulacak, sür'atle en ücra köylere, en küçük askerî birliklere, memleketin bütün teşkilât ve kuruluşlarına ulaştırılması sağlanacaktır. Ayrıca, büyük levhalar halinde her tarafa asılacak ve mümkün olan yerlerde bastırılıp çoğaltılarak parasız dağıtılacaktır.
- Yüce Tanrı'dan tam bir başarıya ulaştırması niyaz olunur.

Hey'et-i Temsiliye adına Mustafa Kemal

22 Nisan 1920 tarihinde de şu küçük tebliği yayınladım:

Telgraf Dakika geciktirilmeyecektir. 22.4.1920

Bütün Valiliklerle, Müstakil Sancaklara, Kolordulara, Nazilli'de Albay Refet Beyefendi'ye, Bursa'da 20'nci Kolordu Komutanı Ali Fuat Paşa Hazretleri'ne, Bursa'da 56'ncı Tümen Komutanı Albay Bekir Sami Beyefendiye, Balıkesir'de 61'inci Tümen Komutanı Albay Kâzım Beyefendi'ye Tanrı'nın lûtfuyla Nisanın 23'üncü Cuma günü Büyük Millet Meclisi açılarak çalışmaya başlayacağından, o günden itibaren askerî ve sivil bütün makamlarla bütün milletin tek merciinin Büyük Millet Meclisi olacağı bilgilerinize sunulur.

Heyet-i Temsiliye adına Mustafa Kemal

Saygıdeğer Efendiler,

Şimdiye kadar bilginize sunmuş olduğum hususlar, şahsım ve Hey'et-i Temsiliye adına üzerinde durduğum olayların açıklanmasıyla ilgiliydi. Bundan sonra söyleyeceklerim, Türkiye Büyük Millet Meclisi'nin açılışından ve hükûmetin kuruluşundan bugüne kadar meydana gelmiş olan olayları ve değişiklikleri içine alacaktır.

Burada söyleyeceklerim, aslında herkes tarafından açıkça bilinen veya kolaylıkla bilinmesi mümkün olan olayların safhaları ile ilgilidir. Gerçekte, Meclis tutanaklarında, Bakanlıkların dosyalarında, basın koleksiyonlarında bu olay ve hâdiselerin belgeleri kayıtlı ve saklı bulunmaktadır.

Bu bakımdan ben, bütün bu olayların genel akışını işaret ve tespit etmekle yetineceğim. Maksadım, inkılâbımızın incelenmesinde tarihe yardımcı olmaktır. Bütün bu olay ve hâdiselerin akışında, Türkiye Büyük Millet Meclisi ve Hükûmeti'nin Başkanı, Başkomutan ve Cumhurbaşkanı sıfatlarını taşımış olmaktan çok, teşkilâtımızın genel başkanı olarak kendimi bu görevi yerine getirmeye mecbur sayarım.

TÜRK MİLLETİNİN TAKİP ETMESİ GEREKEN SİYASİ İLKE: MİLLÎ SİYASET

Efendiler, Meclis'in açıldığı ilk günlerde, Meclis'e, içinde bulunduğumuz durum ve şartları açıklayarak,

takip edilmesini ve uygulanmasını yerinde bulduğum görüşlerimi arz ettim. Bu görüşlerin başlıcası, Türkiye'nin, Türk milletinin takip etmesi gereken siyasî ilke ile ilgiliydi.

Bilindiği gibi, Osmanlılar zamanında, çeşitli siyasî ilkeler takip edilmiş ve edilmekteydi. Ben, bu siyasî ilkelerin hiçbirinin, yeni Türkiye'nin siyasî şekillenmesinde ilke olarak kabul edilemeyeceğine inanmıştım. Bunu Meclis'e anlatmaya çalıştım. Bu nokta üzerinde daha sonra da çalışmaya devam edilmiştir. Bu hususla ilgili olarak, öteden beri söylediklerimin ana noktalarını, burada hep birlikte hatırlamayı yararlı bulurum.

Efendiler, bilirsiniz ki, hayat demek, mücadele ve müsademe demektir. Hayatta başarı kazanmak, mutlaka mücadelede başarı kazanmaya bağlıdır. Bu da maddî ve manevî güç ve kudrete dayanır bir husustur.

Bir de, insanların uğraştığı bütün meseleler, karşılaştığı bütün tehlikeler, elde ettiği başarılar, toplumca yapılan genel bir mücadelenin dalgaları içinden doğagelmistir. Doğulu kavimlerin Batılı kavimlere taarruz ve hücumu tarihin bellibaşlı bir safhasıdır. Doğu milletleri arasında, Türklerin başta geldiği ve en güçlüsü olduğu bilinmektedir.

Gerçekten de Türkler, İslâmlıktan önce ve İslâmlıktan sonra Avrupa içerisine girmişler, saldırılar, istilâlar yapmışlardır. Batı'ya saldıran ve İspanya'yı zaptederek Fransa sınırlarına kadar uzanan Araplar da vardır. Fakat Efendiler, her saldırıya, daima bir karşı saldırı düşünmek gerekir. Karşı saldırı ihtimalini düşünmeden ve ona karşı güvenilir bir tedbir bulmadan saldırıya geçenlerin sonu, yenilmek, bozguna uğramak ve yok olmaktır.

Batı'nın Araplara yaptığı karşı saldırı, Endülüs'te acı ve ibret alınmaya değer bir tarihî felâketle başladı. Fakat orada bitmedi. Kovalama Kuzey Afrika'ya kadar sürüp gitti.

Attilâ'nın Fransa ve Batı-Roma topraklarına kadar yayılmış olan imparatorluğunu hatırladıktan sonra, bakışlarımızı, Selçuklu Devleti'nin yıkıntıları üzerinde kurulmuş olan Osmanlı Devleti'nin, İstanbul'da Doğu Roma İmparatorluğu'nun taç ve tahtına sahip olduğu devirlere çevirelim. Osmanlı hükümdarları arasında Almanya'yı, Batı Roma'yı zaptederek çok büyük bir imparatorluk kurma teşebbüsünde bulunmuş olanı vardı.

Yine, bu hükümdarlardan biri, bütün İslâm dünyasını bir merkeze bağlayarak yönetmeyi düşündü. Bu amaçla Suriye'yi ve Mısır'ı zaptetti. «Halife» ünvanını takındı. Diğer bir sultan da hem Avrupa'yı zaptetmek, hem de İslâm dünyasını hüküm ve idaresi altına almak gayesini güttü. Batı'nın sürekli karşı saldırısı, İslâm dünyasının hoşnutsuzluk ve isyanı ve bu şekilde bütün dünyayı ele geçirme tasavvur ve emellerinin aynı sınırlar içine aldığı çeşitli unsurların uyuşmazlıkları, sonunda, benzerleri gibi, Osmanlı İmparatorluğu'nu da tarihin sinesine gömdü.

Efendiler, dış siyasetin en çok ilgili bulunduğu ve dayandığı temel, devletin iç teşkilâtıdır. Dış siyasetin iç teşkilâtla uyumlu olması gerekir. Batı'da ve Doğu'da, başka başka karaktere, kültüre ve ülkeye sahip birbirinden farklı unsurları tek sınır içinde toplayan bir devletin iç teşkilâtı, elbette temelsiz ve çürük olur. O halde, dış siyaseti de köklü ve sağlam olamaz.

Böyle bir devletin iç teşkilâtı özellikle millî olmaktan uzak olduğu gibi, siyasî ilkesi de millî olamaz. Buna göre, Osmanlı Devleti'nin siyaseti millî değil, belirsiz, bulanık ve kararsızdır.

Çeşitli milletleri, ortak ve genel bir ad altında toplamak ve bu çeşitli unsurlardan oluşan kitleleri eşit haklar ve şartlar altında bulundurarak güçlü bir devlet kurmak, parlak ve çekici bir siyasî görüştür.

Fakat aldatıcıdır. Hattâ, hiçbir sınır tanımayarak, dünyadaki bütün Türkleri bile bir devlet halinde birleştirmek, varılması imkânsız bir hedeftir. Bu, yüzyılların ve yüzyıllarca yaşamakta olan insanların

çok acı, çok kanlı olaylarla meydana koyduğu bir gerçektir.

Panislâmizm ve Panturanizm siyasetinin başarıya ulaştığına ve dünyayı uygulama alanı yapabildiğine tarihte tesadüf edilememektedir. Irk ayrılığı gözetmeksizin, bütün insanlığı içine alan tek bir dünya devleti kurma hırslarının sonuçları da tarihe yazılmıştır. İstilâcı olmak hevesleri konumuzun dışındadır. İnsanlara her türlü şahsî duygu ve bağlılıklarını unutturup, onları tam bir kardeşlik ve eşitlik içinde birleştirerek, insancı bir devlet kurma teorisinin de kendine göre şartları vardır.

Bizim, kendisinde açıklık ve uygulama imkânı gördüğümüz siyasî ilke, millî siyasettir. Dünyanın bugünkü genel şartları, yüzyılların dimağlarda ve karakterlerde yerleştirdiği gerçekler karşısında hayalci olmak kadar büyük yanılgı olamaz. Tarihin ifadesi budur, ilmin, aklın, mantığın ifadesi böyledir.

Milletimizin, güçlü, mutlu ve istikrarlı yaşayabilmesi için, devletin bütünüyle millî bir siyaset izlemesi, bu siyasetin iç teşkilâtımıza tam olarak uyması ve ona dayanması gerekir. Millî siyaset dediğim zaman kastettiğim anlam ve öz şudur: Millî sınırlarımız içinde, her şeyden önce kendi kuvvetimize dayanmakla varlığımızı koruyarak, millet ve memleketin gerçek saadet ve refahına çalışmak... Genellikle milleti uzun emeller peşinde yorarak zarara sokmamak... Medenî dünyadan, medenî, insanî ve karşılıklı dostluk beklemektir.

HÜKÜMETİN KURULMASI

Efendiler, Meclis'e teklif ettiğim önemli bir husus da hükûmetin kurulması konusuydu. Bu meselenin ve bununla ilgili bir teklifte bulunmanın, o devir için ne kadar nazik olduğunu takdir buyurursunuz.

Gerçek, Osmanlı saltanatının ve hilâfetin yıkılmış ve ortadan kalkmış olduğunu düşünerek yeni temellere dayanan, yeni bir devlet kurmaktan ibaretti. Fakat durumu olduğu gibi dile getirmek, amacın büsbütün kaybedilmesine yol açabilirdi. Çünkü, halkın düşünce ve eğilimleri, daha Padişah ve Halife'nin mazur durumda bulunduğu yolundaydı. Hattâ. Meclis'te, ilk anda, hilâfet ve saltanat makamıyla temas kurmak ve İstanbul Hükûmeti'yle uzlaşma aramak akımı baş göstermişti.

İstanbul'daki şartların, Halife ve Padişah ile ne açıkça ne de özel ve gizli olarak görüşmeye elverişli olmadığını açıklamaya çalıştım. Böyle bir temasla ne anlamak istediğimizi sordum.

Eğer «milletin, bağımsızlığını kazanmak ve vatanın bütünlüğünü sağlamak için çalışmakta olduğunu haber vermek için ise, buna gerek yoktur. Çünkü, Padişah ve Halife olan zatın da bundan başka bir şey düşünmesine ve istemesine imkân var mıdır? Bunun aksini ağzından işitem inanmam; mutlaka zorlama ve baskı altında söyletildiğini kabul ederim» dedim.

Aleyhimizde çıkarılmış olan fetvanın uydurma olduğunu, İstanbul Hükûmeti'nin emir ve bildirilerinin yoruma muhtaç bulunduğunu söyleyerek, bazı zayıf kalpli ve kıt düşünceli kimselerin göstermek istedikleri ihtiyatı gerekli bulmadığımızı belirttim.

MİLLÎ HÂKİMİYET TEMELİNE DAYANAN HALK HÜKÜMETİ: CUMHURİYET

Şunu arz etmek istiyorum ki, hükûmetin kurulması ile ilgili bir teklif ileri sürmeden önce, duygu ve düşünceleri gözönünde bulundurmak zarureti vardı. Bu zarurete uymakla birlikte, asıl maksadı saklı tutan teklifimi bir önerge halinde sundum. Kısa bir tartışma ile ve bazı itirazlara rağmen kabul edildi.

Bu önergeyi bugün gözden geçirecek olursak, orada esaslı ilkelerin tespiti ve ifade edilmiş olduğunu görürüz.

Müsaade buyurursanız, bu ilkeleri burada birer birer belirterek sayacağım:

- Hükûmetin kurulması zarurîdir.
- Geçici olarak bir hükûmet başkanı seçmek veya Padişah'a bir vekil tanımak mümkün değildir.
- Meclis'te yoğunlaşan millî iradenin, doğrudan doğruya vatanın mukadderatına el koymuş olduğunu kabul etmek temel ilkedir. Türkiye Büyük Millet Meclisi'nin üstünde bir kuvvet yoktur.
- Türkiye Büyük Millet Meclisi yasama ve yürütme yetkilerini kendisinde toplar.

Meclis'ten seçilecek ve vekil olarak görevlendirilecek bir hey'et, hükûmet işlerine bakar. Meclis başkanı, bu hey'etin de başkanıdır.

Not: Padişah ve halife, baskı ve zorlamadan kurtulduğu zaman, Meclis'in düzenleyeceği kanunî esaslar çerçevesinde durumunu alır.

Efendiler, bu ilkelere dayanan bir hükûmetin niteliği kolaylıkla anlaşılabilir. Böyle bir hükûmet, millî hakimiyet temeline dayanan halk hükûmetidir. Cumhuriyet'tir.

Böyle bir hükûmetin kurulmasında ana ilke, kuvvetler birliği teorisidir. Zaman geçtikçe bu ilkelerin taşıdığı kavramlar anlaşılmaya başladı. İşte o zaman tartışmalar ve olaylar birbirini kovaladı.

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA BENİ SEÇTİ

Saygıdeğer Efendiler, açık ve gizli oturumlarda, bir iki gün süren konuşma ve açıklamalardan ve işaret ettiğim ilkeleri içine alan teklifi yaptıktan sonra, yüce Meclis beni başkanlığa seçmekle bana karşı genel güvenini gösterdi. Burada ufak bir noktayı da açıklamalıyım:

Hatırlarsınız ki, oluşmaya başlayan millî birliği, milletin coşmasına ve uyanmasına bağlamaktan çok, şahsî teşebbüs eseri sayıyorlardı. Bu arada benim teşebbüslerde bulunmamın engellenmesini önemli görüyorlardı... Beni millete ve hükûmete reddettirmekten ve lânetletmekten yarar umuyorlardı.

Yapılan propaganda da: «Ben reddedildiğim ve lânetlendiğim takdirde, millet ve devlet aleyhinde hiçbir harekette bulunulmayacak... Bütün kötülüklerin sebebi benim şahsımdır. Bir adam için, bir milletin pek çok tehlikeleri göze alması akla sığmaz» şeklindeydi. Hükûmet ve düşmanlar, benim şahsımı, millete karşı bir silâh gibi kullanıyordu.

Bu sebeple, 24 Nisan 1920 günü, gizli bir oturumda, Meclis'e bu durumu açıkladım. Başkanlık seçiminde, bunun da bir sakınca olarak dikkate alınmasını ve yalnız millet ve memleketin selâmeti düşünülerek oy ve kararlarının isabetle verilmesini rica ettim.

BAKANLAR KURULU'NUN KURULMASI

Efendiler, Büyük Millet Meclisi, Bakanlar'ın seçimi ile ilgili 2 Mayıs 1920 tarihli kanunla, Genelkurmay işlerini de yürütmek üzere, Büyük Millet Meclisi'nde 11 bakanlı bir Bakanlar Kurulu meydana getirdi.

Görülüyor ki, Meclis'in açılış tarihi olan 23 Nisandan beri bir hafta kadar zaman geçmiş bulunuyor. Bu süre içinde memleket ve millet işleri ve özellikle yıkıcı akım ve faaliyetlere karşı tedbir alma hususu

elbette bir an bile gecikemezdi ve gecikmemiştir. Yalnız, Bakanlar Kurulu'nun seçimi ile ilgili kanun çıktığı zaman, Meclis'çe bakanlığa seçilen kimselerden bazıları, daha önce fiilî olarak göreve başlamışlar ve bana yardım ediyorlardı. Bu arada İsmet Paşa Hazretleri de Genelkurmay işlerini üstlenmiş bulunuyordu.

Efendiler, bu münasebetle bir noktayı belirtmeyi gerekli buluyorum: O günlerde, mevcut arkadaşların hangi işlerde görevlendirileceklerinin uygun olacağı düşünülürken, Genelkurmay Başkanlığı için İsmet Paşa'yı tercih etmiştim.

Ankara'da bulunan Refet Paşa, beni özel olarak görerek bilgi vermemi istedi. Anlamak istediği, Genelkurmay Başkanlığı'nın en yüksek askerî makam olup olmadığı noktasıydı.

Benden, söz konusu makamın en yüksek askerî makam olduğu ve ondan daha yüksek makamın Millet Meclisi olacağı cevabını alınca, buna itiraz etti. İsmet Paşa'nın, başkomutanlık demek olan bu durumuna razı olamayacağını söyledi. Görevin çok önemli ve nazik olduğunu, benim bütün arkadaşlar hakkındaki bilgi ve tarafsızlığıma güvenmenin uygun olacağını söyledim. Kendisinin böyle bir iddiada bulunmasının yakışık almadığını da ilâve ettim.

Efendiler, daha sonra Batı Cephesi Karargâhı'nda görüştüğüm Fuat Paşa da, İsmet Paşa'nın Genelkurmay Başkanlığı'na kesinlikle karşı çıktı. Fuat Paşa'yı da, duruma en uygun olan çözüm yolunun kabulündeki zarurete inandırmaya çalıştım.

Refet ve Fuat Paşa'ların kendilerine has bazı düşüncelerine ilâve ettikleri itiraz şuydu: Kendileri daha önce Anadolu'da benimle birlikte çalışmışlar. Fakat İsmet Paşa sonradan katılmış. Oysa, bundan önceki konuşmalarımda, sırası ve yeri geldiği için arz etmiştim ki, İsmet Paşa, benim İstanbul'dan ayrılmamdan önce benimle işbirliği yapmıştı.

Daha sonra Anadolu'ya gelmiş ve birlikte çalışmıştık. Fakat Fevzi Paşa Hazretleri'nin Harbiye Nazırlığı'na gelmesi üzerine bazı önemli düşüncelerle ve özel görevle tekrar İstanbul'a gönderilmişti. Bu bakımdan düşünce ve işbirliğinde kıdem söz konusu olamazdı.

Genelkurmay işlerinin ilk defa İsmet Paşa'ya verilmesinde isabetsizlik olsaydı, bu konuda Fevzi Paşa Hazretleri'nin de beni uyarmaları bir vatan görevi olurdu. Oysa, Paşa Hazretleri, aksine bu görevlendirmeyi pek yerinde bulmuş ve kendileri, teklif edilen Millî Savunma Bakanlığı'nı çok samimî bir duyguyla derhal kabul buyurmuştur.

İsmet Paşa'nın, gerek Genelkurmay Başkanlığı'nda gerek daha sonraki Cephe Komutanlığı'nda gösterdiği liyakat ve üstün gayret, kendisine görev vermekte doğru hareket ettiğimi fiilî olarak ispat etmiş bulunduğu için, millete karşı, orduya karşı ve tarihe karşı tam bir iç huzuru içindeyim.

HIYANET-İ VATANİYE KANUNU VE İSTİKLAL MAHKEMELERİ KURULMASI

Efendiler, Meclis, 29 Nisan 1920 tarihinde Hıyanet-i Vatanîye Kanunu'nu ve sonraki aylarda İstiklâl Mahkemeleri Kanunları'nı da çıkarmakla, inkılâbın tabîî gereklerini yerine getirmiş oldu.

Efendiler, İstanbul'un işgalinden sonra başlayan birtakım yıkıcı akımlara, olaylara, isyanlara dokunmuştuk. Bunlar hızla memleketin her tarafından biribiri ardınca ortaya çıktı ve sürüp gitti.

İstanbul'da Damat Ferit Paşa, derhal yeniden iktidar mevkiine getirildi. Damat Ferit Paşa Kabinesi,

İstanbul'daki bütün yıkıcı ve hain kuruluşların meydana getirdiği blok, bu blokun Anadolu içindeki bütün isyan teşkilâtı, bütün düşmanlar ve Yunan ordusu elbirliği ile aleyhimizde faaliyete geçtiler.

Bu ortak saldırı politikasının talimatı da, Padişah ve Halife'nin, düşman uçakları da dâhil olduğu halde, her türlü vasıta ile memlekete yağdırdığı «Padişah'a karşı ayaklanma» fetvasıydı.

Bu genel, çeşitli ve haince saldırılara karşı, biz de, daha Meclis açılmadan önce, Afyonkarahisar'ında, Eskişehir'de ve bütün demiryolu boyunca bulunan düşman birliklerini Anadolu'dan çıkarmak, Geyve, Lefke , Carablus köprülerini yıkmak ve Meclis toplanır toplanmaz Anadolu ulemâsının fetvasını almak suretiyle karşı tedbirlere giriştik.

7. Bölüm

From:

<http://bolboloku.net/> - **BolBolOKU.NeT**

Permanent link:

<http://bolboloku.net/doku.php?id=ataturk:nutuk:6>

Last update: **2026/01/05 19:55**

